

İL GÖZLEMCİ RAPOR TEKNİĞİ

Giriş

Gözlemci raporları hem hakem gelişimine katkı sağlar hem de yöneticilerin hakem performansları hakkında bilgi sahibi olmalarında yönlendirici rol oynar. Nihai olarak hakem kategorilerinin oluşturulmasında da en önemli referanstır.

Gözlemci raporları büyük bir titizlikle hazırlanmalı ve kendi içinde tutarlı olmalıdır. Verilen hakem notları raporda belirtilen performansa uygun olmalıdır.

Gözlemciler hakem hatalarını belirtirken ve buna paralel olarak not azaltması yaparken, hazırlanan bu El Kitabı'nda yer alan örneklerden faydalanmalıdır. Burada verilen örnekler sadece bir rehber niteliğindedir. Gözlemciler kendi özgün ifadeleriyle çok daha değişik gelişen olayları anlatabilmeli ve buna göre rapor hazırlayabilmelidir.

Gözlemcilerin birbirine benzer ve sadece yönlendirme örneklerine dayanarak rapor hazırlamaları, hakemler arasındaki farkı ortadan kaldırmaktadır. Sadece kalıplaşmış ifadeler kullanarak birbirine benzer raporlar hakemliğin gelişimine fayda sağlamayacaktır. Gözlemciler için temel felsefe, risk almadan sıradan bir rapor hazırlamak yerine, hakeme ve İHK'ya faydalı, gerçek durumu tam anlamıyla yansıtan bir rapor hazırlamak olmalıdır.

Hakemler için başarılı hakem performans aralığı 8.0-8.4 dür.

Şüphesiz hakemlerin başarılı olduğu konularda not artırılması gerekmektedir. Bu da hakem performansının değerlendirmesinde ve onların sıralamasında önemli bir faktördür. Gözlemciler hata avcısı gibi hareket etmeyip, az tekrar eden ve önemsiz hataları dikkate almamalıdır.

Diğer önemli konu, zorluk derecesinin tespitidir. Bu El Kitabı'nda yer alan detaylar göz önüne alınarak zorluk derecesi tespit edilmelidir. Zorluk derecesinin hakemlerin sıralamasında önemli değişikliklere neden olan bir kriter olduğu unutulmamalıdır.

Gözlemci Raporu, hakemin o maçtaki performansını, hakemlik yeteneklerini, geliştirilmesi gereken yönlerini yansıtmalıdır. Hakemlerin eğitiminde ele alınacak konuların seçimine yardımcı olmalıdır. Gözlemci, hakemin neden hatalı kararlar verdiğini bulup değerlendirmeli ve aynı hataları daha sonraki maçlarda tekrarlamaması için hakeme rehberlik yapmalıdır.

Gözlemci raporları mümkün olduğu kadar kısa, açık ve anlaşılır olmalıdır. Gözlemci, görevlendirildiği maçta hakemlerin performansını objektif ve bağımsız bir şekilde değerlendirmeli ve İHK'ya destek sağlamalıdır.

Atanma

Gözlemciler, görevini riske atmayacak şekilde bir seyahat planı yapmalıdır. Müsabakaya gidiş ve dönüş sürecinde bir sorun yaşanması durumunda önce İHK Gözlemci Atama Sorumlusuna, ona ulaşamazsa Hakem Atama Sorumlusuna bilgi verilmelidir. Gözlemciler, müsabaka yerine gidiş-dönüş ve görev sırasında temsil ettikleri kuruma yakışır şekilde giyinmelidirler.

Gözlemciler herhangi bir nedenle atanmak istemediği bir kulübü, - örneğin bir kulüp ile maddi veya ailevi bağlantılarını İHK'na bildirmelidir.

Gözlemci, maçın başlama saatinden 60 dakika önce stadyuma gelmeli, hakemler ile irtibata geçmeli ve kendini tanıtmalıdır. Gözlemci, hakemler ısınmaya çıkmadan önce uygun bir zamanda hakem odasına girmeli gerekli bilgileri aldıktan sonra çok uzun süre kalmadan ayrılmalıdırlar (en uzun 5-10 dakika). Gözlemci, stada geldiği andan itibaren maç sonuçlanıncaya kadar hakemlerin konsantrasyonunu bozmaktan kaçınmalıdır.

Gözlemci, yalnızca çok özel bir olayın hakemlerle değerlendirilmesi gerektiğinde veya maçın güvenliğini etkileyebilecek durumlarda devre arasında hakem odasına girmelidir.

MAÇ SONU TOPLANTISI

- Gözlemci, maç bitiminden itibaren makul bir süre bekledikten (10-15 dakika gibi) sonra hakem odasına gitmelidir. Hakem ile sarı-kırmızı kartları ve diğer olayları görüşüp kendi kayıtları ile karşılaştırmalıdır. Hakemlerin performansı ile ilgili rapora yazılması planlanan tespit ve görüşler tartışma ortamı yaratılmadan kısaca hakemlerle paylaşılmalıdır. Önce olumlu yönler, daha sonra olumsuz yönler, akabinde de geliştirilmesi gereken yönler konuşulmalıdır.
- Varsa olaylar, Saha Komiseri de katılımıyla, karşılıklı değerlendirilmeli ve olay raporu ona göre hazırlanmalıdır.
- Gözlemcilerin, özellikle sorunlu durumlarda stadyumu hakemler ile birlikte terk etmesi gerekir

Hakem İle Görüşülecek Genel Konular:

-PENALTI

-KIRMIZI KART VE SARI KARTLAR

-İKİNCİ SARI KART

-BARİZ GOL ŞANSI

-HAKEMİN NOTUNU ETKİ EDEN (+/-) POZİSYONLAR

-SONUÇ AÇISINDAN ÖNEMLİ AVANTAJ POZİSYONLAR

-KRİTİK GOL KARARI VEYA GOL İPTALİ (ofsayt veya başka bir nedenle-hangi YH olduğu)

-TEKNİK EKİBİNE VERİLEN İHTAR VE İHRAÇLAR vb.

Maç sonrası toplantısında görüşülen konular, raporun ilgili bölümünde adı ve dakikası ile belirtilerek açıklanmalıdır.

Genel değerlendirme bölümünde gerekiyorsa bu pozisyonlarla ilgili hakeme tavsiye yapılarak, daha sonra "Geliştirmesi Gereken Noktalar" bölümünde de başlık şeklinde vurgulanmalıdır.

HAKEM EKİBİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hakem performanslarının değerlendirilmesinde kullanılacak kriterler, FIFA ve UEFA kriterleridir. Bu kriterlerin temel amacı, hakemlerin o müsabakadaki genel performanslarının futbol oyun kurallarının ruhunu yansıtan Eşitlik (adalet), Güvenlik (sağlık) ve Zevk (keyif) temel ilkeleri doğrultusunda aşağıda belirtilen beş ana başlık altında toplanan değerlerle ölçülmesidir.

- Oyun Kurallarının Uygulanması, Yorumlanması ve Maçın Kontrolü, Taktiksel Yaklaşım ve Maçın Yönetimi
- Disiplin Kontrolü, Oyuncuların ve Takım Yetkililerinin (Teknik Alan) Yönetimi
- Fiziksel Durum, Yer Alma ve Hareketlilik
- Takım Çalışması ve İşbirliği
- Kişilik

ZORLUK DERECELERİ

Normal : Maç içinde hakemleri zorlayıcı çok az durum yada pozisyon olmuştur.

Zor : Hakemler için zor maç olmuş, zor durum veya pozisyonlarda kararlar almaları gerekmiştir.

Çok zor : Hakemler için çok zor bir maç, çok zor durum ve pozisyonlarda karar almaları gerekmiştir.

• Söz konusu pozisyonlar değerlendirilerek verilen zorluk dereceleri, raporun diğer ilgili bölümlerinde belirtilerek desteklenmeli ve çelişki yaratmamalıdır.

• Gözlemci zorluk derecesini belirtirken aşağıda belirtilenler gibi konuları dikkate almalıdır:

- Hava ve saha koşulları ile seyircileri davranışları,
- Teknik Alanda bulunanların davranışları,
- Oyuncular arasında toplu çatışmalar ve hakem kararlarına yoğun protestolar,
- Ceza alanı yakın yerlerdeki fauller ve aldatmalar,
- Bariz golün ve gol şansının önlenmesi,
- Şiddetli hareketler, ciddi faullü oyunlar
- Önemli ofsayt pozisyonları.

• Gözlemci; Bu oluşan pozisyonların, hakemin görev yapmasını zorlaştırdığına kanaat getiriyorsa, oluşan bu pozisyonların sıklık ve yoğunluğunu da göz önünde tutarak zorluk derecesini belirlemelidir.

• Bu tür pozisyonlar yaşanmasa dahi maçın atmosferi veya hava ve saha şartları zorluk derecesini artırabilir. (Doğal çim zeminin yağmurdan etkilenmesi ile suni çim zeminin etkilenmesi aynı olmayacak ve zorluk derecesi de farklı olabilecektir.)

NOT: Hakemler için "zor maç" değerlendirilmesinde bulunulmuşsa, not indirimi/arttırımı 8.5 notu temel alınarak yapılmalıdır.

2.BÖLÜM

OYUN KURALLARININ UYGULANMASI VE MAÇIN KONTROLÜ, TAKTİKSEL YAKLAŞIM VE MAÇIN YÖNETİMİ

Bu bölümün amacı konu başlığına uygun olarak hakemin bu müsabakadaki performansını analiz etmektir.

Bu bölümün yorumlar kısmında, üzerinde durulması gereken konular şunlar olmalıdır.

- MHK talimatı doğrultusunda ve üzerinde durulması gereken konular;
  - a. Müsabakada oynatılan avantaj pozisyonlarının dakikalarıyla belirtilmesine gerek yoktur. Öne çıkan bir avantaj var ise dakikası belirtilerek yazılmalıdır. Avantajların doğru/yanlış analizinin yapılması gereklidir. (Müsabakada hiçbir avantaj olmamışsa, "avantaj pozisyonu olmamıştır diye belirtilmelidir".)
  - b. Kaleye yakın baraj gerektiren serbest vuruş tamamının dakika belirtilerek yazılmasına gerek yoktur. Öne çıkan bir serbest vuruş var ise dakikası ile belirtilmelidir. Serbest vuruş yönetiminden bahsedilmelidir. (Müsabakada kaleye yakın baraj gerektiren serbest vuruş olmamışsa, "Kaleye yakın baraj gerektiren serbest vuruş olmamıştır diye belirtilmelidir".)
- Oyunun kontrolü

Müsabakanın genelinde faullerin her iki taraf içinde teknik ve disiplin cezalarının tutarlı ve doğru biçimde uygulanması gerekmektedir. (Bir-iki faul hatası dikkate alınmamalıdır. Faul değerlendirmelerinde birçok önemsiz faul hatası yapıyorsa ve aynı zamanda not indirimi yapılacaksa hatalı faul değerlendirmeleri dakikaları ile birlikte yazılmalıdır.)

- Oyun içinde yapılan müdahalelerin topa mı?, rakibe mi? yapıldığının doğru/yanlış değerlendirilmesi gerekmektedir.
- İtme ve tutmaların tespit edilip doğru/yanlış değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir.
- Maç sonrası toplantı bölümünde belirtilen bu bölümle ilgili pozisyonların doğru olup olmadığının değerlendirmesinin yapılması gerekir.

NOT: Hakemin bu pozisyonlar ile ilgili verdiği kararların olumsuz olduğu durumlarda rapora aktarılmasında yanlış, hatalıydı, gereksizdi, yapmaması gerekirdi gibi ifadelerle belirtilmesi gerekir.(-meli,-malı gibi ifadeler kullanılmamalıdır.)

- **Önleyici hakemlik;**

Hakemin, müsabakanın seyrini etkileyerek maçın yönetimini zorlaştırabilecek bir sonraki pozisyonun oluşmasını engellemek için önleyici davranış sergilemesidir.

1. Ceza alanı içindeki itme ve tutmaların serbest vuruş ve korner öncesinde anında müdahale edilmesi,
2. Özellikle ceza alanı içinde kurulan barajlarda serbest vuruş öncesi hakemin barajı oluşturan oyunculara el-kol kullanımı ile ilgili uyarısı,
3. Çatışma doğabilecek ortamları sezip enerjik müdahale yapılması.

- **İlave zaman;**

a. İlave edilen zaman içerisinde herhangi bir önemli pozisyon oluşmamışsa sadece müsabakada oynanmayan sürelerin ait olduğu devreye ilave edilip edilmediği ve tamamının oynatılıp oynatılmadığının yazılması yeterli olacaktır.

b. İlave edilen zaman içerisinde önemli pozisyon oluşmuşsa kaç dakika ilave edilmişse belirtilmelidir.

OLUŞTUĞU ANDA YAZILMASI GEREKEN KONULAR

- Hatalı el/kol kullanımlarının dakikalarıyla yazılarak değerlendirilmesi,
- Topun bilerek elle oynanıp oynanmadığının değerlendirilmesi,

Gözlemci hakemin verdiği bir kararı destekliyorsa, pozisyon dakika ile belirtildikten sonra kararının "desteklenebilir bir karar" ifadesi kullanarak yazılmalıdır.

Desteklenebilir karar için (+) bonus verilemez.

Beklenen Karar;

Herkes tarafından görülüp, hakemden bu pozisyona bu yönde bir karar verilmesinin beklendiği durumlarda (+) bonus verilemez.

Örnekler;

Ceza alanı içerisinde savunma oyuncusunun bilerek topla elle oynamasının doğru tespit ederek penaltı kararı vermesi doğrudu şeklinde rapora ifade edilirse (+) bonus kullanılmamalıdır.

Ceza alanı içerisinde kalabalık oyuncu gurubu içerisinde tespiti zor kritik pozisyonda savunma oyuncusunun topla bilerek elle oynamasının tespit edip penaltı kararı vermesi doğrudu şeklinde rapora ifade edilirse (+) bonus kullanılabilir.

- Aldatma olmuş ise dakikası belirtilerek doğru/yanlış değerlendirmesi yapılmalıdır.
- Zaman geçirme teşebbüslerine karşı duyarlı olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.
- Sakatlık, oyuncu değişikliği, kart gösterme vb. konularda prosedür uygulamalarının doğru yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesinin yapılması gerekir.
- Direk ve Endirekt Serbest Vuruş ayırımının doğru yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesi gerekir.

POZİSYON AÇIKLAMALARI

- Açıklanacak pozisyonun maç sonrası toplantısında görüşülmüş olması zorunludur.
  - Pozisyonun öncelikle dakikası ile doğru/yanlış olup olmadığının net bir şekilde belirtilmesi gerekir.
- Not arttırma/eksiltme ve siyah beyaz hata ilgili pozisyon açıklamalarının sonunda belirtilmelidir.
- Karar hatalı ise "genel değerlendirme" bölümünde nedenini ve düzeltilmesi için gerekli tavsiyeler yapılmalıdır.
- Geliştirmesi gereken noktalara başlık şekilde yazılmalıdır.

3.BÖLÜM

OYUNCULARIN VE TAKIM GÖREVLİLERİNİN (TEKNİK ALAN) GÖREVLİLERİNİN DİSİPLİN AMAÇLI KONTROLÜ VE YÖNETİMİ

Gözlemci bu bölümde, konu başlığında bahsedilenler ile ilgili değerlendirmesini ve açıklamasını dakika belirtilerek detaylı bir şekilde açıklamalıdır. MHK talimatı ve doğrultusunda değerlendirilmesi gereken konular;

1. Sarı kartlar takım, dakika, oyuncu forma nosu ve sebebi belirtilerek yazılmalıdır.
2. Doğrudan ve ikinci sarı kart (İlk sarı kartın nedeni belirtilerek) nedeniyle gösterilen kırmızı kartlar takım, dakika, oyuncu forma nosu ve sebebi belirtilerek yazılmalıdır.
3. Gösterilen kartların doğru/yanlış değerlendirmesinin yapılması gerekir.
4. Kart gösterme prosedürünü, nasıl uyguladığının değerlendirilmesi gerekir.
5. Gösterilmeyen sarı ve kırmızı kartların değerlendirilmesinin yapılması gerekir.
6. Teknik ekibin ihlali var ise, pozisyon detaylı şekilde açıklanmalıdır. (Örnek; Teknik Direktörün oyun alanından ihraç edilmesi veya ihtar verilmesi)
7. Hakemin yapmış olduğu özel ve genel uyarıların değerlendirilmesinin yapılması gerekir. (Özel ve genel uyarıların yerinde ve zamanında yapılıp yapılmadığı, maçın yönetimine olumlu yansıyor yansımadığı gibi...)
8. Çatışma ortamlarında sergilediği davranışlarının ve kart uygulamalarının değerlendirilmesi gerekir.

POZİSYON AÇIKLAMALARI

- Açıklanan pozisyonların öncelikle dakikası ile doğru olup olmadığının bir cümle ile belirtilmesi gerekir.

- Not arttırma /eksiltme ve siyah beyaz, ilgili pozisyon açıklamalarının sonunda belirtilmelidir.

ÖNEMLİ KARARLARIN RAPORA AKTARILMASI

- İlgili bölümde doğru olup olmadığının dakika belirtilerek detaylı bir şekilde yazılmalıdır.
- Karar hatalı ise "genel değerlendirme" bölümünde nedenini ve düzeltilmesi için gerekli tavsiyeler yapılmalıdır.
- Geliştirmesi gereken noktalara başlık şekilde yazılmalıdır.

4.BÖLÜM

FİZİKSEL DURUM

Pozisyon Alma ve Hareketlilik

Gözlemci, hakemin fiziksel görünümü ve kondisyonuna ilişkin yorumunu belirtmelidir. Bu bölümde belirtilen konularda da not arttırımı veya azaltmasının yapılabileceğini hatırlatmak isteriz. Not azaltmasına değer görülmeyen ancak dikkat çekmek istediğiniz konuları da tavsiye olarak belirtmeniz tavsiye olunur.

Bu bölümle ilgili değerlendirme yaparken şu ölçütler göz önünde bulundurulmalıdır:

Asıl olan, hakemin bir atlet gibi çok koşması değil, doğru yer almasıdır. Fiziki görüntüsü, koşu stili, kondisyonu, dayanıklılığı da çok önemlidir. Yer alma hakkındaki bütün öneriler varsayımlara dayanmaktadır. En iyi yer, hakemin doğru karar verebildiği yerdir.

- Mükemmel genel fiziksel görünümü, son düdüğe kadar iyi koşması,
- Dayanıklılığı, uzun mesafe koşması,
- Maçın sonlarındaki kontrataklarda bile depar atabilmesi,
- Herhangi bir karşı hareket veya itiraz riskini önlemek için, hemen ihlal yerine koşması,
- İyi bir genel görüş sağlamak için geri geri ve yan yan koşabilmesi,
- İyi bir koşu stiline sahip olması,
- Oyuna müdahale etmeden, oyunu görebilmek için, mümkün olduğu kadar pozisyona yakın olması ve doğru açıda bulunması,
- İhlalleri görebilecek şekilde esnek diyagonal kullanması,
- Oyunun ve topun hakem ve yardımcı hakem arasına alacak şekilde esnek diyagonal uygulaması,
- Gerektiğinde ceza alanına girmesi,
- Duran toplarda uygun yer alması,
- Oyunu okuması, bir sonraki aşamada ne olacağını sezinleyebilmesi, gereksiz yere koşmaması.

Değerlendirme eksi olarak yapılmış veya artı olarak yapıp hakemin notunu etkilemiş ise "mutlaka" pozisyon açıklaması yapılacaktır.

5.BÖLÜM

YARDIMCI HAKEMLER VE DÖRDÜNCÜ HAKEMLE İŞBİRLİĞİ

- Bu bölümde sadece hakemin işbirliği konusunda olumlu veya olumsuz davranışları belirtilecektir.

- Hakemin ekibinden gelen ileti ve işaretleri anında değerlendirilip değerlendirilmediği belirtilecektir.
- Hakemin, ekibi ile yetki paylaşımını doğru yapıp yapmadığını değerlendirilmesi gerekir.
- Maç sonrası toplantısında belirtilen pozisyonun ana sebebi hakem ile ilgili ise bu bölümde pozisyonun detaylı açıklaması yapıp not eksiltme yada arttırması yapılabilir.

6.BÖLÜM

KİŞİLİK

Bu bölümde bahsedilmesi gereken konular;

- Hakemin kararlarındaki tutarlılık,
- Hakemin otoritesi,
- Hakemin etkilenme durumu,
- Hakemlik kişiliğini kabul ettirebilmesi,
- Hakemin kendine güveni,
- Beden dili,

Konularında değerlendirilme yapılması gerekir.

Pozisyonun ana sebebi hakemin kişiliği ile ilgili ise bu bölümde pozisyonun detaylı açıklaması yapıp, not eksiltme yada arttırması dakika belirtilerek yapılabilir.

7.BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME, PERFORMANS VE KİŞİLİK KONUSUNDA TAVSİYELER

- Yukarıda belirtilen beş bölümde yazılan konular dikkate alınarak kısaca özetlenmelidir.
- Beş bölümde belirtilen hataların her biri için bu bölümde gözlemcinin mutlaka tavsiyede bulunması gerekir.
- Bu bölümde yapılan hataların tekrar yazılmasından ziyade, yapılan hatanın ne şekilde düzeltileceği konusunda hakeme tavsiyede bulunulmalıdır.

GELİŞTİRMESİ GEREKEN NOKTALAR

Olumlu noktalar;

- Hakemin müsabaka içerisinde beş bölümde belirtilen olumlu yönlerinin öne çıkan üç özelliği birkaç kelime ile başlık şeklinde yazılmalıdır.

Örnekler;

- Oyunun Kontrolü,
- Serbest Vuruş yönetimi,
- Avantaj uygulaması,
- Kontrolsüz Hareketlerin değerlendirilmesi,
- Disiplin Uygulamaları,
- Kararlı davranış sergilemesi,
- Fiziki görünüşü ve kondisyonu vb.

-Yardımcıları ile işbirliği,

- 8.3 ve üzeri verilen notlarda mutlaka üç olumlu nokta yazılmalıdır.

Olumsuz noktalar;

- Hakemin müsabaka içerisinde beş bölümde belirtilen olumsuz yönlerinin öne çıkan üç özelliği birkaç kelime ile başlık şeklinde yazılmalıdır.

Örnekler;

- Konstrasyon eksikliği,
- Umut vaadeden atağın değerlendirilmesi,
- Topun bilerek elle oynamanın değerlendirilmesi,
- Saha içi yer alma tekniği
- Yardımcı hakemlerin işaretlerini geç görme,

YARDIMCI HAKEMLER

- MHK talimatlarına göre ofsait tespitlerinin ve faul yardımlarının tamamının dakika belirtilerek yazılmasına gerek yoktur. Doğru/yanlış değerlendirmesinin yapılması gerekir. Öne çıkan ofsait ve faul var ise dakika belirtilerek açıklanmalıdır.
- Yetki paylaşımı çerçevesinde görevlerini yerine getirip getirmediğinin (kale,köşe vuruşları,gol,taç atışları ve oyuncu değişiklikleri vb.) değerlendirilmesi gerekir.
- İşaretleri ve bayrak kullanma tekniğini FİFA ve MHK talimatlarına uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.
- Sondan ikinci rakip oyuncu hizasını iyi takip edip etmediği ve bekle gör tekniğini doğru uygulanıp uygulanmadığının değerlendirilmesi gerekir.
- Cesaretle oynatılan, golle sonuçlanmamış, dolayısıyla bonusa gerek olmayan pozisyonlardan da kısaca bahsedilebilir.
- Taç çizgisi üzerinde hareketliliği ve maç boyunca konsantrasyonunun değerlendirilmesi gerekir.
- Yapılan tüm hatalar için nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerektiği konusunda tavsiyede bulunulmalıdır.

POZİSYON AÇIKLAMALARI

- Burada açıklanacak pozisyonun maç sonrası toplantısında görüşülmüş olması zorunludur. Açıklanacak pozisyonun öncelikle dakikası ile doğru olup olmadığının detaylı açıklaması yapılacaktır. Bu hatanın nedeni ve nasıl düzeltilmesi gerektiği konusunda tavsiye yazılmalıdır.
- Not arttırma /eksiltme ve siyah beyaz hata ilgili pozisyon açıklamalarının sonunda belirtilmelidir.

4.HAKEM

Gözlemci, dördüncü hakem ile ilgili yorumlarını yazmalıdır. Bu bölümle ilgili değerlendirme yaparken şu ölçütleri göz önünde bulundurmalıdır:

Genel olarak görevini nasıl yaptı (maç öncesi, sırası ve sonrası), teknik alandakilerin tavrı, hakem ve yardımcı hakemlerle göz teması, oyuncu değişikliği ve sakatlıklardaki tutumu, teknik alana müdahalesinin uygunluğu.

- Maç öncesi, süresi ve sonrasındaki her türlü idari görevde hakemin istediği şekilde, hakeme yardımcı olması,
- Oyuncu değiştirme yöntemindeki yardımı, oyuncu değişikliklerinde proaktif-önleyici ve aktif olması (giysi ve gereçler ile takı kontrolü),
- Her zaman hakeme yardımcı olması, hakemin yanlış oyuncuya ihtar vermesi veya ikinci ihtar vermesine rağmen oyuncuyu ihraç etmemesi veya hakemin görüş alanı dışında şiddetli hareketlerin olması durumlarında hakemi mutlaka uyarması,
- Teknik alanda bulunanların tümünün sorumsuz davranışlarını hakeme bildirmesi,
- Teknik alanda bulunan takım yetkililerine karşı gerektiğinde katı, fakat tahrik etmeyen bir tutum içinde, teknik alanı uygun ve doğru bir şekilde kontrol etmesi,
- Sadece görevini yapan teknik heyete karşı sağduyulu olması,
- Sakatlanan oyuncularını değerlendirmek üzere doktor, fizyoterapist ve ilk yardım görevlilerinin (sedye taşıyıcıların) oyun alanına girişini denetlemesi,
- Oyunun her devresinin son dakikası sonunda, hakem tarafından belirlenen en az ilave zamanı belirtmesi.

Pozisyonun ana sebebi dördüncü hakem ile ilgili ise bu bölümde pozisyonun detaylı açıklaması yapıp not eksiltme yada arttırması yapılabilir.

Hakem ve Yardımcı Hakemler İçin Değerlendirme Ölçeği

Hakemin performansına dayalı olarak aşağıdaki not tabloları kullanılır:

9.0-10	Zor veya çok zor bir müsabakada mükemmel performans
8.5-8.9	Zor veya çok zor bir müsabakada çok iyi performans. Önemli karar(lar) doğru şekilde verildi
8.3-8.4	Normal bir müsabakada beklenen seviyede iyi performans. Bu aynı zamanda hakemin sonraki müsabaka da bu seviyede performans göstereceğinin mesajıdır.
8.2	Geliştirilecek küçük noktalarla birlikte tatminkâr
8.0-8.1	Geliştirilecek önemli noktalarla birlikte tatminkâr
7.9 ##	8.3 veya daha üst bir not alacak bir performans. Ancak, önemli bir kararda (kırmızı kart, penaltı vb. gibi) bariz önemli bir hata. Not maksimum 7.9 olmalıdır
7.8 ##	8.0, 8.1 ve 8.2 notlarını alacak bir performans. Ancak, önemli bir kararda (kırmızı kart, penaltı vb. gibi) bariz önemli bir hata. Not maksimum 7.8 olmalıdır
7.5-7.7	Hakemin bariz önemli bir hatası yok. Ancak beklentilerin
7.0-7.4	Beklentilerin altında, bariz önemli bir hata ile birlikte zayıf kontrol veya iki veya daha fazla bariz önemli hata
6.0-6.9	Kabul edilemez performans. Bariz önemli hakem hataları, temel disiplin tutarsızlıkları ve/veya maç kontrolü kaybı

GENEL KONULAR

❖ İl gözlemcileri 7.8 ve 7.9 notu takdir ettiğinde bu notları vermeseydi, vereceği notu genel değerlendirme bölümünde belirtmelidir.

❖ Siyah-Beyaz Hata Nedir?

-Yanlış Penaltı kararı,

-Kaçırılmış Penaltı kararı,

-Yanlış ihraç kararı,

-Kaçırılmış ihraç kararı,

-Kaçırılmış ikinci ihtar kararı,

-Hatalı iptal edilen gol kararı,

-Hatalı verilen gol kararı,

-Oyuncu doğrudan ihracı gereken durumda ikinci sarı kart nedeniyle ihraç edilirse,

-Hatalı verilen kararın diğer hakemler tarafından düzeltilmesi halinde dahi hata yapılmış olup siyah-beyaz hata olarak değerlendirilir. (örneğin hakem penaltı vermiş ve daha sonra YH bilgisine göre verdiği kararın hatalı olduğunu kabul ederek penaltı kararından vazgeçip doğruyu bulmasına rağmen hakem için bu bir siyah beyaz hatadır.)

❖ Bir hakem, yardımcı hakemin ya da dördüncü hakemin doğru ve yerinde müdahalesinin ardından, penaltı olan kararını **derhal** ceza alanı dışına alarak serbest vuruş olarak değiştirirse, bu gibi durumların hakemin nihai notunun üzerinde bir etkisi olmamalıdır.

❖ Bir hakem, yardımcı hakemin ya da dördüncü hakemin doğru ve yerinde müdahalesinin ardından, aldatma olan kararını **derhal** penaltı kararı olarak değiştirirse, bu gibi durumların hakemin nihai notunun üzerinde bir etkisi olmamalıdır.

❖ Bir hakem bir oyuncuya ikinci ihtarını verdiğini zanneder ve oyuncuya kırmızı kartını çıkarır ancak; bu oyuncunun daha önce ihtar almadığını fark ederse ve kararını **derhal değiştirirse** not düşülmesi gerekli değildir. Eğer bu hata derhal diğer hakemlerden biri sayesinde düzeltiliyorsa hakemin notundan en az -0.1 düşürülmelidir.

“Derhal” demek; fark edilebilir bir tepki olmadan ya da bir oyuncunun müdahalesi/protestosu olmadan verilen ani bir karardır.

❖ Hakemin bir yanlış kararı dolaylı olarak aşağıdaki durumlara sebep olursa ilgili hakemden -0.2 indirilecektir:

1. Yanlış bir serbest vuruş kararından sonra bir gol kaydedilirse

2. Açık bir faulün verilmemesinden sonra bir gol kaydedilirse

3. Yanlış bir korner kararından sonra bir gol kaydedilirse

4. Yanlış bir ofsayt kararından sonra dolaylı olarak bir gol kaydedilirse veya kaydedilen bir gol iptal edilirse.

❖ Siyah beyaz hata oluşan son pozisyon ile ilgilidir.(Örneğin bir gol ofsayt pozisyonundaki oyuncunun ofsayt pozisyonunda olmayan takım arkadaşına verdiği pas sonucu olmuş ise bu bir siyah beyaz hata olmayıp önemli bir hakem hatasıdır.)

❖ Hakeme verilecek bonus, oyun alanındaki oyuncuların yarattığı pozisyonlar ile ilgili olarak verilmelidir. 4.hakem için teknik alan uygulamaları ile bonus verilebilir.

❖ Siyah-beyaz hataların dışında kalan önemli hakem hatalarında eksiltilecek notu belirlerken öncelikle niteliği, oyunun seyrine, skora ve sonuca etki edip etmediği,daha

sonra ise aynı hatanın sürekli yapıp yapılmadığı dikkate alınmalıdır. Örneğin; hatalı bir faul değerlendirilmesi sonucunda bir gol yapılmış ise, yukarıda bahsedilenler dikkate alınarak -0.1 ile -0.4(8.0-8.4 arası)arasında not eksiltmesi yapılabilir.

❖ Yazılanların notu eksiltmesi için hakemin maçta hata yapması gerekir. Yoksa yazılan tavsiye niteliğinde olmalı, notu etkilememelidir.

❖ Kritik ofsayt pozisyonunda yardımcı hakemin ne zaman desteklenip desteklenmeyeceği;

-Yardımcı hakemin yeri

-Pozisyon hareketli olup olmadığı

-Şüpheliyse oynat prensibine uydu mu?

-Cesur bir karar mı?

Bunlardan tamamına verilen cevap pozitif ise desteklenmelidir.

Bu sorulardan yardımcı hakemin yeri negatif ise diğer üç cevap pozitif olsa bile desteklenemez.

Diğerlerinden en az ikisi negatif ise yardımcı hakem desteklenemez.

Bu durum golü atan oyuncunun pozisyonu ile ilgili ise siyah beyaz hatadır.

❖ Oyun kontrol kaybı nedir?

Müsabaka içerisinde yoğun şekilde oluşan sportmenlik dışı hareketleri cezalandıramaması, hakem kişiliğine karşı yapılan saldırılara önlem alamaması, faul değerlendirmelerinde tutarsız olması, şiddetli ve ciddi faullü oyunu değerlendirememesi oyunun yönetiminin kontrol kaybıdır.

❖ Önleyici hakemlik nedir?

Müsabaka yönetiminin zorlaşmasını önlemek için bir sonraki ve devamında oluşabilecek olumsuz davranışları engelleyecek yönetim biçimidir.(Çatışma olabilecek durumlara enerjik müdahale, kartları zamanında gösterme ve gösterilecek karta uygun beden dili sergileme, zamanında yapılacak özel ve genel uyarılar vb.)

NOT ARTTIRMA VE EKŞİLTME YAPILIRKEN DİKKATE ALINMASI GEREKEN BAZI ÖNERİLER;

- HAKEM HERHANGİ BİR ŞEY YAPMAYACAĞIM EDASI İLE ELLERİ HAVADA KRİTİK POZİSYONA YAKLAŞIYOR VE SONRA KART ÇIKARIYORSA ELEŞTİR.
- AYAK TABANI YERDE KAYARAK FAUL YAPIYORSA SARI KART OLMALI...
- AYAK TABANI HAVADA ATLAYARAK FAUL YAPIYORSA KIRMIZI KART OLMALI...
- İKİ AYAK TABANI YERDE KAYARAK FAUL YAPIYORSA SARI KART OLMALI...
- İKİ AYAK HAVADA ATLAYARAK FAUL YAPIYORSA KIRMIZI KART OLMALI...
- KRAMPON ÇİVİLERİNİ BATIRACAK ŞEKİLDE TABANINI KULLANARAK FAUL YAPAN OYUNCUYA KIRMIZI KART GÖSTERİYORSA +0.1 BONUS VER...
- HAKEMİN GÖRMEYİŞİ İÇİN DEĞERLENDİREMEDİĞİ, DÖRDÜNCÜ HAKEME YAKIN İHRAÇLIK FAULLERİ HAKEM İÇİN NOTLA DEĞERLENDİRME AMA 4.HAKEM GÖRDÜ İSE VE İLETMEDİYSE 7.5, 7.6 VER...
- HAKEM FAULLÜ OYUN OYNAYAN TAKIM HAKKINDA TAKTİK GELİŞTİREBİLMELİ...
- SERTLİK OLABİLECEK YERLERE HAKEM FARKEDİP YAKLAŞMALI...

- HER İKİ TAKIM OYUNCULARININ KARIŞTIĞI ÇATIŞMA ORTAMINDA BİRER SARI KART GÖSTERMELİ... EĞER HAKEM ATLARSA İKİ SARI KARTI ATLADIĞI İÇİN -0.2 DÜŞÜR...
- ALDATMALARDA KART ÇOK AÇIK SEÇİK NET POZİSYONLARDA OLUR...
- DÜDÜĞÜMÜ BEKLE İŞARETİNİ GÖZ SEVİYESİNDE YAPMALI...
- YARDIMCI HAKEM ÖNÜNDEKİ FAULDE SARI KARTI ATLARSA -0.1, KIRMIZI KARTI ATLARSA 7.9 VER...
- HAKEM İKİNCİ SARI KARTTAN KIRMIZIYI KAÇIRDI VE YARDIMCI UYARDI İSE HAKEME 7.9, YARDIMCI HAKEME 8.7 VER...
- ARTI PUAN VERİLECEK ÖNEMLİ KARARLARI VARSA VE HATA YOKSA 8.4 ÜZERİ NOT VER.(ÖNLEYİCİ VE ÇÖZÜM İÇEREN) (PENALTI, KIRMIZI KART, İKİNCİ SARI KART NEDENİYLE KIRMIZI KART, ÖNLEYİCİ KARARLAR) RAPORUN İKİNCİ BÖLÜMÜNDE ÖNLEYİCİ VE ÇÖZÜM İÇEREN DURUMLARI DAKİKASI VE GELİŞİMİNİ ANLAT...
- VASAT AMA MAÇI KONTROLDE TUTUYORSA 8.0, 8.1, EĞER MAÇ KONTROLDEN ÇIKTIYSA EN ÇOK 7.7 VER...
- EĞER İKİ SİYAH BEYAZ HATA VARSA NOT 7.4 Ü GEÇEMEZ...
- BARİZ GOL ŞANSI VE KIRMIZI KARTI KAÇIRDIYSA TEK HATA 7.9 (MAÇTAN SONRA YARDIMCILARA GÖRÜP GÖRMEDİĞİNİ SOR, GÖRDÜKLERİNE KANAAT GETİRDİYSEN ONADA 7.9)
- İTİRAZLAR KONUSUNDA CESUR DAVRANAN HAKEMİ DESTEKLE, KORKAK, KAÇAK DAVRANANI CEZALANDIR...
- EĞER NET BİR SARI KARTI ATLARSA -0.1 DÜŞÜR...
- TOPLU İTİRAZLARDA HER İKİ TAKIMDAN DA BİRER İHTAR VERMELİ... VERMEZSE -0.2 DÜŞÜR...
- İKİNCİ SARI KART GÖSTERMESİ GEREKİRKEN GEREKSİZ AVANTAJ OYNATIYORSA -0.2 DÜŞÜR.
- YARDIMCI HAKEMLER:
- YARDIMCI HAKEM ACELE BAYRAK KALDIRDI. HAKEM RESEN OYNATTI VE GOL OLDU. YARDIMCI HAKEM İÇİN SİYAH-BEYAZ HATA GOL OLMAZSA YARDIMCI HAKEMDEN -0.2 DÜŞÜR ... HAKEME BONUS VER...
- EĞER OFSAYT NEDENİYLE BİR GOL İPTALİNDE HAKEMDE POZİSYONUN İÇİNDEYSE ORTAK SORUMLULUK HER İKİSİ İÇİNDE MAKSİMUM 7.9
- AÇIK-SEÇİK OLMAYAN PENALTI VERİLSEDE VERİLMESEDE SİYAH BEYAZ OLMAZ.(İKİLİ MÜCADELE ESNASINDA) HAKEM DESTEKLENMELİ...

TÜM GÖZLEMCİLERİMİZE BAŞARILAR DİLERİZ
İL HAKEM KURULU
BATMAN